

IPAR ALDETIK BI BERRI

Liburu berri bat, Luis Davant-ek egin

Hilabete honen lehen egunetan agertu zaiku liburu berri bat Ipar Aldean, Euskal Herriko Historiaz. Ez da euskeraz idatzia, erderaz baino. Ainitzek* esanen dute egileak, euskeraz zekienez gain, euskeraz egiten ahal zuela. Baina erderaz egin badu, uste dut gehiago hedatua edo zabaldua izan zedin egin duela.

"Histoire du Pays Basque" edo "Le Peuple Basque dans l'histoire" liburu berria, Luis Davant laborantzako* inginadore* ezagunak argitaratu dauku. Ipar Aldeko gazteek lehen aldia izanen dute, Euskal Herriko historia euskaldun batek eginik irakurtuko dutela. Eta liburu honek garrantzia haundia ba du, zeren* eta orain arte, eskoletan segurik, ikasten diren Historiak, gerlak irabazi dituzten erresumek* eginak baitira.

Interes haundiko lana beraz* eta errexki irakur daitekeena. Esan dezagun, Luis Davant Hazparneko ikasetxean erakasle dela eta bestalde* abertzale ezaguna.

Inkesta bat Baigorriko kantonamenduaz

Beñat Latxague sortzez Aldudekoa dugu eta ofizioz laborantzako* inginadore. Donapaleun eskola ematen ari da. Duela bi urte, liburutto bat agertu zeukun, "Herriko Batasuna" izendatu zuena. Orain beste lan bat argitaratu du, garrantzia haundikoa Baigorriko kantonamenduarentzako. Kantonamendu edo eskualde* hau arras* barnetik miatzen edo ikertzen* dauku, duen bizibidea xeheki argituz, azken hamar urte hauetan zenbat jende galdu dituen esanez, zenbat diru ateratzen eta sartzen den salatuz eta beste ainitz* ikertze mota irakurleari aipatuz. Inkesta horren bidez agertzen daukun gauza da, Baigorriko eskualdea husten ari dela, industria eskaszez. Azken hamar urte hauetan bost ehun gaztez goiti* joan direla atzerriararat, aldiz* zortzi ehun bat kanpotik sartul

Ipar Aldean ere kantaldiak egiten dira

Ipar Alde honetan ere kantariak, eta bereziki kantari herrikoikiak, abertzaleak, erne dabilta herriz herri euskal kantu berriaren ezagutarazten eta maitarazten. Gero eta herri edo itsas hegiko* hiri gehiagok eskatzen dituzte kantari berriak.

Hala nola, abenduaren 5ean Donibane Lohitzunen, 13an Urruñan, 20an Ainoan, 22an Baionan eta 27an berriz Atarratzen izan dira kantaldiak. Beste bost edo sei herrik ere eskatu dituzte, baina ez dakigu oraino xuxen zein egunez emanen dituzten beren kantaldiak.

«Gure Herria» aldizkariaren azken zenbakia

"Gure Herria" da urtean sei aldiz, G. Eperre jaunaren zuzendaritzapean moldaturik, agertzen den agerkaria. Baionan argitaratua da. Aurtengo azken zenbakia eskuratu dugu eta iduritzen zaiku gai interesantak ba dakartzala bere orrialdeetan, hala nola Antonio Maria Labayenen artikulua bat Elizanburu-taz, P. Lafitteren beste bat, erderazko "voir" hitza nola euskeraz itzul, Eta beste zenbait ere.

GEXAN LANTZIRI

dauku, deusku
dezagun, daigun
zaiku, jaku
zekien, ekian
zeukun, euskun

Mondragoeko Euskal Liburu ta Diskoen Azoka

"Ba dakikezue*", Euskal Liburu ta Diskoen II, Azoka* ospatzeko asmoa genduala, abenduaren 20, 21 eta 22an, Baina, gaurko egoera dala ta, beste baterako uztea erabaki dugu. Konprenituko dozelakoan, hartu eizue gure agurrik be-roena" (Eratzailleek).

Juan Anjeli oharrez

J. A. MOGEL, J. L. VIVES ETA BESTE

Etxebarratar Juan Anjel adiskidearen lantxo bat irakurri dut ZERUKO ARGIA-ren 405, zenbakian (1970-12-6). J. A. Mogel, J. L. Vives eta beste. Gogoz irakurri ere. Ohar* zorrotzak, ikusmolde zehatzez. Mogel eta Vivesek elkarren artean duten zerikusia adieraziz. Oharrok oso interesanteak iduritzen zaizkit, Peru Abarka hobeto ezagutzeko.

Baina gai honi buruz puntu bat argitu beharra dut, lehenago honetaz mintzatu garenon izenean. Zeren Juan Anjelek dio: «Euskera-zale geienak, Mogelen «Peru Abarka» aipatzerakoan, zuzen edo zear-ka, ia danak esan digute Mogelek Vivesi jarraituz idatzi zula bere eleberrri*-antzeko ospetsua».

Eta guk ez dugu dudarik, Peru Abarka beste era batekoa bada ere, lehen Ideiak Vivesegandik hartu zituela, berak aitortu zuenez, geroago adieraziko dugunez.

Baina Juan Anjelek dio: «Vivesen aztertzaile ta irakur-zale ospetsu danak, zioten zaletasuna aitortu dute an ta emen, iruzkiñak* eta kritikak egiñaz. Mogelek, ordea*, nik dakidala, Itzik ez ortaz.»

Esetz? Ez ote? Ala batari edo besteari ez ote diot ondo ulertu?

Lastima Juan Anjel adiskideak Mogelen lan guztia ez ezagutzea. Ez da nire asmoa adiskide honen iritziak txartzat hartzea, baina bai gauzak argi jartzea. Eta adiskide honek konprenituko nau.

Peru Abarka-ren 18881.eko edizioak erderazko hitzaurre luze bat du, eta hitzaurre horretan egileak aditzera ematen du nondikakoak eta zertarako diren bere asmoak. 1899.eko edizioa erdal itzulpenarekin egin zen; eta Azkuek Zer edo zertxu izenezko hitzaurretxo bat egin zion, eta bertan adierazten du erderazko hitzaurre luze hura zergatik kendu zion. Orain «La Gran Enciclopedia Vasca»k argitara berri duen edizioa gisa berean egin da eta Azkueren iritzia errespetatu da, egin nion hitzaurre berrian nioen bezala. Baina 1881 eta 1904.eko edizioak Mogelek berak erderaz egindako hitzaurre luze harekin argitaratu ziren. Hitzaurre hau, hara zelan hasten duen:

«El célebre Juan Luis Vives dio a luz su aplaudida obra del ejercicio de la lengua latina, con el designio de que se ejercitasen los jóvenes en el buen gusto de ella, y aprendiesen sin fatigarse con diccionarios...» eta abar eta abar.

Hortik hartu Ideia eta ondoren beste hau dio, bere lan nagusiztat dugun Peru Abarka-ri buruz:

«A ejemplo de tan gran hombre en la República literaria, he juzgado hacer un gran servicio a la Patria sacando al teatro público los primores de un idioma que sólo se ha conservado en su pureza original en los desiertos, a donde no han llegado sus corruptores. Estos diálogos no se dirigen a la instrucción de la juventud bascongada, sino a la de los que son tenidos por muy literatos». Eta abar eta abar.

Honenbestekin, uste dut argi gelditzen dela puntu hau. Elkarren lanetan izan daitekeen kidetasuna norainokoa den, hori beste kontu bat da; eta beste kontu honetara ba daiteke Juan Anjelen oharrak interes haundikoak izatea.

Juan San Martin

digute, deuskue
dio, dino
diot, deusat
nioen, ninoan, esaten neban
nion, neutsan
zaizkit, jataz
zion, eutson
zioten, outsoen

Jabi Agirre apaizaren aita hil da

ANAITASUNA honen laguntzaile ta idazlari dan Jabi Agirre jaunaren aita hil da abenduaren 12an, Bizkaiko Elorrioren, 64 urte zitularik (G.B.). Hileta meza Jabi Agirrek berak eman eban, eta mintzaldian eroan haundiz esan eban: "Erregutu deiogun Jainko Aitari Demetrio gure anaia zanaren alde. Eta, Euskal Herriaren egoera mingots honetan, zuzen eta arduraz jokatzen jakin daigun".